

SEMINÁŘ
„PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ
PRAXI“

Nelegální komunikace ve škole

Úvodem

- Nelegální komunikace, ilegální komunikace či aktivity (Mareš, Stránská)
 - Pokleslá forma sociální aktivity (Helus)
 - ▣ *Místo opravdové pomoci obcházení hodnocení*
 - Podvádění
 - ▣ *Cheating, cyber-cheating*
- **Vázány zejména na situace hodnocení**
(formativní, sumativní hodnocení)
- Spousta příkladů v literatuře, filmu...

Souvislosti

- Rozvíjí se hlavně v podmínkách (tradiční) hromadné výuky
 - ▣ Žákovská komunikace a kooperace v ní není žádoucí (*proto nelegální k.*)
- Snižuje objektivitu hodnocení a nivelizuje žákovské výkony
- Nežádoucí součást skrytého kurikula
 - ▣ „Dobrý výsledek je možný jen podfukem“
 - ▣ *Nepřevzetí povinnosti nad svým výkonem*
 - ▣ *Řešení složitějších situací s ohledem na okamžitý zisk*

O co se jedná?

- **Aktivity narušující výuku**
 - (vykřikování, komentáře, psaníčka, oběžníky, piškvorky, četba...)
- **Podvádění ve zkouškové situaci**
 - Napovídání
 - Taháky
 - <http://www.youtube.com/watch?v=bzauZ8h ht8>
 - ;)
 - Zjišťování obsahu testů
 - Podvádění při písemných pracích
 - (...viz dále)
- *Využívají všech dostupných komunikačních kanálů, sociálně-psychologických poznatků i dostupných technologií*

Motivy

□ Individuální

- Dodržení svébytné sociální normy (*expertní role ve skupině*)
- Snaha zajistit si protislužbu (*v předmětu, který mi nejde*)
- Touha se předvést
- Sport ;) (*adrenalin ;*)

□ Skupinové

- „...jistá forma prosociální aktivity, závisující na vztazích mezi žáky a na celkovém klimatu třídy“ (Stránská)
 - *V rámci sociální podskupiny (kamarádi) napovídání častější*
- Může se jednat i o svérázný druh obrany před nevhodným ped. působením učitele (hypertrofovaný důraz na faktografii, zbytečné detaily, neobjektivní hodnocení, nesrozumitelný výklad apod.)

□ U učitelů

- Snaha vyhnout se nepříznivému hodnocení vlastní práce (inspekce, srovnávací testy, maturity... ;)

Typy podvádění

- **Získávání nebo požadování informací**
 - Opisování, posílání SMS s řešením, vysílačky, hands-free, kopírování obsahu testu (otázky, řešení, foto v mobilu...)
- **Práce s nepovolenými materiály nebo s materiály nepovoleným způsobem**
 - Taháky, vzorce v kalkulačce, na flashdisku, audio v mp3 přehrávači, vydávání cizí práce za vlastní (paper-mill), kopírování necitovaných zdrojů, překlad vydávat za vlastní dílo...
- **Ovlivňující průběh zkoušení a hodnocení**
 - Vydávání se za jinou osobu ve zkouškové situaci, u distančních forem – přítomnost „poradce“, výsledky internetové debaty upravit a vydávat za vlastní dílo, získat učitelské heslo (cracking, spyware) a upravit svůj záznam nebo získat zadání, dávat k dispozici své výsledky ostatním studentům...

Podvádění a souvislosti (Cizek, 2003)

- **Podvádění podporují:**
 - ▣ Odpor ke škole, snaha připoutat pozornost, dobrá zkušenost s výsledky, orientace na známky, strach ze špatných známek, motivace vyhnout se neúspěchu, strach ze školy, zájmy ležící převážně mimo školu
 - ▣ Velký počet žáků ve třídě, orientace školy na výkon, výuka preferující nátlak, příležitost ;)
- **Bez vlivu**
 - ▣ Absence, motivace k výkonu, mimoškolní aktivity, příslušnost k minoritě či majoritě, sebedůvěra, osobnostní typ A
 - ▣ Typ školy (veřejná / soukromá)
- **Podvádění inhibuje**
 - ▣ Školní sebepojetí, očekávání školního úspěchu, vyšší intelektové schopnosti, introverze, vnější situování kontroly, vnitřní motivace, orientace na učení, odpovědnost za výsledky učení, vyšší úroveň morálního usuzování
 - ▣ Kvalitní výuka, zajímavé a z pohledu žáka užitečné učivo

Prevence - edukace studentů (Cizek, 1999)

□ **Běžná výuka**

- Vysvětlení pravidel, příklady zjištěných podvodů a jejich řešení, diskuse na dané téma
- Vysvětlení pojmů hledání pomoci, poskytování pomoci, jednostranná a vzájemná spolupráce. Diskuse a úkoly procvičující korektní formy spolupráce

□ **Seminární a písemné práce**

- Vysvětlení pojmů autorství, duševní vlastnictví, copyright atp
- Vysvětlení způsobů citace, prafrázování, nevědomého plagiátorství, ukázky nekorektní práce s prameny. Návuk práce s různými typy pramenů

Prevence při přípravě

- Volba úloh znesnadňující podvádění (banky testových úloh, individualizace zadání atd.)
- Zabezpečení dokumentace, evidence atd.
- V případě elektronického zkoušení zajistit zabezpečení PC (přístup k jen povoleným datům atd.)

Preventivní opatření v průběhu a po skončení

- Věnovat pozornost a průběžně kontrolovat ;)
- V případě podvodu použít adekvátní řešení a neignorovat podvádění jako „součást folkloru“
- Zabezpečit získané výsledky
- Porovnat aktuální a běžný výkon studenta a hledat příčiny rozdílů
- Evidovat případné důkazy o podvodu a řešit jej na škole obvyklým způsobem

Literatura k dalšímu studiu

- MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: MU 1995. ISBN 80-210-1070-3. s. 159-177
- GAVORA, P. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido 2005. ISBN 80-7315-104-9
- MAREŠ, J. Tradiční a netradiční podvádění ve škole. *Pedagogika*, 2005, vol. 55, no. 4, p. 310-335. ISSN 0031-3815